

ΟΜΑΔΑ Α΄

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τους αριθμούς της Στήλης Ι και δίπλα σε κάθε αριθμό ένα από τα γράμματα της Στήλης ΙΙ, ώστε να προκύπτει η σωστή αντιστοίχιση.

Στήλη Ι	Στήλη ΙΙ
1. Καταστροφή Κάσου από Αιγυπτίους	Α. 1860
2. Εθνική Τράπεζα	Β. 1927
3. Εκχώρηση μεταλλευτικών δικαιωμάτων	Γ. 1824
4. Αβασίλευτη Δημοκρατία	Δ. 1854
5. Αγγλογαλλικός ναυτικός αποκλεισμός	Ε. 1841

A2. Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών εννοιών(Μονάδες 15)

1. Ανόρθωση
2. Λαϊκό Κόμμα
3. Επιχείρηση Φαβιέρου

B1

Ποιες προσπάθειες έγιναν για την υλοποίηση του προγράμματος του τρικουπικού κόμματος και ποιες κοινωνικές ομάδες εξέφρασε με την πολιτική του το μετά 1870;

B2

Με ποιες χώρες η Ελλάδα ανέπτυξε κατά το 19^ο αιώνα ισχυρούς εμπορικούς δεσμούς και τι γνωρίζετε για τους ελληνικούς εμπορικούς οίκους του εξωτερικού;

ΟΜΑΔΑ Β΄

Γ1

Λαμβάνοντας υπόψη σας το κείμενο του βιβλίου σας και το περιεχόμενο του παραθέματος:

α) Να αποτιμήσετε τον χαρακτήρα του συντάγματος του 1844.

β) Η καθιέρωση των συνταγματικών-κοινοβουλευτικών θεσμών μετά την επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου ήταν αναγκαία αλλά αποδείχτηκε και ικανή συνθήκη για τη στερέωση των δημοκρατικών θεσμών ή υπήρχε σημαντική απόσταση μεταξύ τους; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

ΠΗΓΗ

Σύνταγμα του 1844

Η σύμπραξη πάντως της εθνικής Συνέλευσης, σαν λαϊκής αντιπροσωπείας, στην κατάρτιση του Συντάγματος του 1844 προσέδωσε σ' αυτό χαρακτήρα «συμβολαίου» ανάμεσα στο λαό και τον μονάρχη. Θα πρέπει να διευκρινιστεί εδώ ότι τα κυρίαρχα στοιχεία της λαϊκής αντιπροσωπείας, που είχε συμπράξει στις σχετικές διαδικασίες, συνέθεσαν φατρίες από την άρχουσα τάξη, που έλεγχε την εξουσία σ' όλη τη διάρκεια της επανάστασης, και οι οποίες, καθώς αποδείχτηκε, είχαν την ευχέρεια να μεταθέτουν τον πολιτικό αγώνα από τα άμεσα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα στο ζήτημα της εγκαθίδρυσης συνταγματικών θεσμών. Κάτω από αυτές τις συνθήκες «Το αντιπροσωπευτικόν σύστημα εις μίαν κοινωνίαν εστερημένην επαρκούς κατανομής της γης και αναπτύξεως των μαζών, θα απετέλει κατ' ανάγκην τον καταλληλότερον τρόπον επικρατήσεως της ολιγαρχίας δια των καλπών». Ανεξάρτητα από τις συγκεκριμένες διαπιστώσεις, το Σύνταγμα του 1844 υπήρξε κάτι περισσότερο από ένα Σύνταγμα παραχωρημένο: ένα «Σύνταγμα – συμβόλαιο» ή «Σύνταγμα – συνθήκη» ή, τέλος, «Σύνταγμα – συνάλλαγμα».

Π. Πετρίδη, Πολιτικές δυνάμεις και συνταγματικοί θεσμοί στη νεότερη Ελλάδα (1844-1940), σ. 20-21

Κείμενο Β

[Τα μέλη της Εθνοσυνέλευσης του 1843-44] περιόρισαν τα προνόμια του βασιλιά, χωρίς ωστόσο να αποδυναμώσουν εντελώς την εκτελεστική εξουσία κατά το πρότυπο των πρώτων [...] εθνικών συνταγμάτων: ο βασιλιάς, όριζε το σύνταγμα, διορίζει και απολύει τους υπουργούς και διοικεί το στρατό, υπογράφει συνθήκες υποχρεούμενος απλώς να ανακοινώσει το περιεχόμενό τους στο νομοθετικό σώμα, όταν το επιτρέπουν το όφελος και η ασφάλεια του κράτους. Η σύμφωνη γνώμη των δύο σωμάτων είναι αναγκαία μόνο σε ορισμένες περιπτώσεις. Ο βασιλιάς

διορίζει και απολύει τους δημοσίους υπαλλήλους και προάγει τους αξιωματικούς,[...] , διαλύει τη βουλή ταυτόχρονα με την προκήρυξη νέων εκλογών[...], μπορεί να παρατείνει ή να συντομεύσει την κοινοβουλευτική περίοδο[...]. Επικεφαλής της εκτελεστικής εξουσίας είναι ο αρχηγός του κράτους. Όμως, όπως και προηγουμένως, καμιά πράξη του βασιλιά δεν έχει ισχύ χωρίς την υπογραφή του υπεύθυνου υπουργού, ενώ το νέο σύνταγμα δεν αφήνει πλέον χώρο ούτε για το βασιλικό συμβούλιο που θα βρίσκεται υπεράνω της κυβέρνησης ούτε για τους αλλοδαπούς δημόσιους λειτουργούς.

G. Hering, Τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα, 1821-1936. εκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 2004, τόμος Α', σελ. 261-262

Δ1

Με βάση τα πιο πάνω παραθέματα και τις γνώσεις σας από το σχολικό εγχειρίδιο, να αναφερθείτε:

α) στον τρόπο με τον οποίο η Εθνοσυνέλευση το 1844 επέλυσε τα επίμαχα προβλήματα του καθορισμού των προσόντων του έλληνα πολίτη και της στελέχωσης του δημοσίου,

β) στις επιπτώσεις αυτής της απόφασης για το πολιτικό μέλλον του τόπου.

ΠΗΓΗ 1

Β΄ Ψήφισμα της Εθνοσυνέλευσης της 3^{ης} Σεπτεμβρίου.

Η κυβέρνηση οφείλει αμέσως μετά την δημοσίευσιν του Συντάγματος να σχηματίση το προσωπικόν της δημοσίας υπηρεσίας διορίζουσα εκ των υπαγομένων εις τας εξής κατηγορίας:

α) Τους αυτόχθονας κατοίκους της ελληνικής επικρατείας και τους μέχρι τέλους του 1827 αγωνισθέντας εν αυτή, ή ελθόντας και διαμείνοντας μέχρι του αυτού έτους, τους δε λαβόντας στρατιωτικώς και αποδεδειγμένως μέρος εις τους μετά ταύτα, ήτοι μέχρι του 1829, κατά ξηράν και θάλασσαν γενομένας κατά των εχθρών μάχας.

β) Τους μεταναστεύσαντας κατοίκους και τους αγωνιστάς των μερών της Στερεάς και των νήσων, των λαβόντων τα όπλα εις τον υπέρ της ανεξαρτησίας αγώνα, ελθόντας μέχρι του 1837 και εγκατασταθέντας οικογενειακώς εις ένα των δήμων του Βασιλείου και τα τέκνα όλων των εις τας ανωτέρω κατηγορίας υπαγομένων.

γ) Τους μη εμπεριλαμβανομένους εις τους ανωτέρω δύο παραγράφους η κυβέρνηση οφείλει να μη διατηρήσει ουδέ να διορίσει εις τας δημοσίας υπηρεσίας (...).

Πηγή το βιβλίο του Ιωάν. Δημάκη, Η Πολιτειακή Μεταβολή του 1843 και το ζήτημα των αυτοχθόνων και ετεροχθόνων, εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα 1991, σσ. 19-20.

ΠΗΓΗ 2

Ο πλούσιος και ο συντηρητικός πατριωτισμός

Οι Έλληνες του εξωτερικού λατρεύουν την κοινή πατρίδα (...). (...) Δεν σκέφτονται παρά τα μέσα για να την κάνουν πιο πλούσια και πιο μεγάλη. Οι Έλληνες του τόπου δεν κάνουν τίποτ' άλλο από του να κλείνουν τη χώρα στους Έλληνες του εξωτερικού. Οι πρώτοι έχουν έναν πλούσιο πατριωτισμό, οι δεύτεροι ένα συντηρητικό πατριωτισμό. Ο πλούσιος Πατριωτισμός είναι που δημιούργησε όλα τα μεγάλα ιδρύματα στην Ελλάδα. Ο συντηρητικός πατριωτισμός έκανε το νόμο της 3 Φεβρουαρίου 1844 για τους αυτόχθονες και τους ετερόχθονες. Αυτός ο νόμος, ο πιο άδικος και ο πιο ανόητος που ψηφίστηκε ποτέ σε έναν λαό πολιτισμένο, δίνει το αποκλειστικό μονοπώλιο των δημοσίων θέσεων στους κατοίκους του Μοριά και της Αττικής. Κλείνει την Ελλάδα σε όλους τους Έλληνες που δεν έχουν γεννηθεί στο μικρό βασίλειο του Όθωνα. Αποκλείει από την κυβέρνηση το πιο έξυπνο, το πιο πλούσιο, και το πιο αφοσιωμένο τμήμα του έθνους.

Εντμόντ Αμπού, Η Ελλάδα του Όθωνος, εκδ. Τολίδη, Αθήνα, σσ. 67-68